

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsako sredo po celi pólí. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrť leta 1 gold., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrť leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani 23. januarja 1884.

Obseg: Pospeševanje živinoreje na Štajarskem. — Gospodarske stvari iz deželnega zbora kranjskega. (Dalje.) — Posvetovanje književnega in gospodarskega odseka Matice Slovenske 19. dan januarja 1884. — Volitev državnega poslanca na Štajarskem na mesto umrlega Mihe Hermana. — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Pospeševanje živinoreje na Štajarskem.

V roke došlo nam je poročilo kmetijske družbe štajarske za svoj občni zbor, kateri bo dne 19. in 20. februarija.

Poročilo je sicer kratko, vendar pa omenja pomembnejše zadeve društvene na kratko, in to v sedmih oddelkih:

1. Deželno-kulturne zadeve sploh.
2. Pospeševanje poljedelskih vednosti po poduku, in v tem: a) poljedelski nadaljevalni poduk; b) popotno podučevanje; c) društveni list.
3. Pospeševanje živinoreje, in to: a) govedoreje; b) konjereje; c) prešičoreje; d) reje kuretnine; e) riboreje in f) čebeloreje.
4. Rastlinoreja, in to: a) Zboljševanje; b) vinoreja; c) sadjereja; d) rastline za kupčijo; e) planinarstvo in gozdarstvo.
5. Pomočni delavci pri poljedelstvu.
6. Stroji in orodje, in
7. Društvene zadeve.

Danes hočemo posneti iz omenjenega poročila samo ono, kar zadeva živinorejo, ker ravno to zanima deželo kranjsko zdaj v prvi vrsti zato, ker se po izrečenih željah naših živinorejcev pripravlja nov načrt deželne postave za povzdigo živinoreje, in se ima pri predlaganji te postave ozirati zelo tudi na ravno v ta namen leta 1882. sklenjeno deželno postavo štajarsko. — Ni dvomiti tedaj, da je zanimivo za nas, kako je na podlagi one za Štajarsko veljavne postave tamošnja kmetijska družba delovala za povzdigo tamošnje živinoreje, za katero velja omenjena postava.

Poročilo glasi se v posnetku sledeče:

Izvrševanje postave od 2. januarja 1882. porabilo se je pri licenciranji plemenskih bikov 935 gold. iz državne podpore in 3200 gold. iz deželnih pomočkov za premije bikov.

Dosedanje razdeljevanje plemenskih bikov potom dražbe spremenilo se je tako, da se onim občinam, katere so po novi govedarski postavi vezane, držati si plemenskega bika in ob enem zamorejo dokazati svojo

ubožnost, ako prosijo, dovoli podpora za nakup potrebnega bika.

V tem smislu se je okraju ptujskemu za nakup dveh muricodolskih in dveh marijadvorskih bikov privolila podpora 640 goldinarjev s pogojem, da se ima denar, ki se strži za bike, kedar ne bodo več sposobni za plemo, zopet obrniti za nakup družih plemenskih bikov vsaki podpore 80 gold., za okraj celjski privolilo se je za nakup 7 bikov podpora 560 gold., okraju slovenjegraškemu za nakup 5 bikov podpora 400 gold., okraju brežiškemu za nakup 6 bikov podpora 480 gold., še drugi občini v ravno ta namen podpora 60 gold.

Skupaj se je tedaj za nakup 39 bikov razdelila podpora 3420 gold.

Biki nakupovali so se po okrajnih načelnikih in je glavni odbor le tedaj pripravljen, prevzeti posredovanje, ako se za to naravnost naprosi.

Po predlogu podružnice izhodno-graške dobil je glavni odbor v 59. občnem zboru nalog, na to delati, da se na graškem živinskem trgu vpelje:

- a) Prisilna in izključna prodaja po živi vagi in sprisilnim uradnim vaganjem;
- b) prisilno uradno naznanilo in zapisovanje vsake sklenjene kupčije za vsako živino (glavo) pri vaganji v ta namen, da se izvé prava tržna cena po živi vagi;
- c) nameščenje zdaj vsaj dveh zapriseženih, vendar ne prisilnih tržnih mešetarjev kot strokovnjaških posrednikov med živinorejci dežele in pa kupovalci;
- d) pobiranje vžitnine od 100 kil žive vage na mesto dosedanje od glave;
- e) dalje bi bilo delati na to, da se zgradi tržna lopa za vsaj 200 goved v ta namen, da se polagoma pride do deželnega, središčnega živinskega trga in pa napravo postaje za vkladanje in razkladanje blizo živinskega trga, kot temeljni pogoj za deželni, središčni živinski trg.

Izvrševaje ta sklep obrnil se je glavni odbor v prvi vrsti do mestnega zbora glavnega mesta Gradec z vlogo, v kateri so bili ti predlogi vtemeljeni, nadalje pa gledé preuredbe vžitninskega davka in pa naprave

postaje za nakladanje in razkladanje živine do c. kr. ministerstva za poljedelstvo in pa denarstva potom c. k. namestništva prav nujno prosila pomoč.

Predlog pregledovalnega odseka, da bi se razun plemenskih bikov razdelovale tudi junice, ni se mogel spolniti, ker so bila sredstva, ki jih je imel glavni odbor na razpolaganje za nakup plemenskih bikov, v razmeri k velikemu številu zahtevanih in v resnici potrebnih bikov zelo pičila in pa, ker je vspeh v prireji po telicah številoma manji, in vrh tega se pri telicah ne more zanesljivo trditi, jeli bodo dobre za pleme in pa ker junice te starosti dostikrat mnogo boljše plemenske vspehe obetajo, kakor se pa kasneje vresničijo.

Od mnogo strani čula se je vtemeljena želja, da se na vseh prostorih živinskih trgov napravijo živinske vage in pa, da naj bise vprihodnje novi živinski somnji le s pogojem privolili, da se napravijo živinske vage.

Glavni odbor obrnil se je v tej zadevi do deželnega odbora, ta pa do c. kr. namestništva. To pa je odpisalo, da vé ceniti pomenljivost živinskih vag za živinsko kupčijo, da se je vsled prošnje c. kr. kmetijske družbe štajarske uže večkrat naročilo c. k. okrajnim glavarstvom o priliki privoljenja novih živinskih somnjev, naj vplivajo na občine, da se na trgih ali blizo njih napravijo živinske vage. Zaukazovati to ali pa privoljenje, somnje odvisne storiti od tega pogoja, pa žalibog po postavi ni mogoče.

Vrh tega se bode vprihodnje pri privoljenji novih živinskih trgov okrajna glavarstva zmiraj pozivalo, da občinam napravo javnih vag po moči priporočajo. Ob enem je deželni odbor pozval okrajne odbore, da naj po vsi moči na to delajo, da se v onih krajih, kjer so živinski somnji, napravijo živinske vage, in oddal je ob enem dotični poduk, spisan po društvenem tajniku, da ga okrajni odbori razširijo.

Enako razdelil je glavni odbor poduk o živinskih vagah po svojih podružnicah.

Vsled vabila deželnega odbora solnograškega, da bi se tudi Štajarska pridružila ugovoru zoper prošnje dunajskega mestnega zbora za odpravo prepovedi uvažanja goved iz Ruske in Rumunske, izročil je glavni odbor vse dotično gradivo štajarskemu deželnemu odboru s prošnjo, da naj se ta oni agitaciji dunajski z vso močjo nasproti stavi.

Gospodarske stvari iz deželnega zbora kranjskega.

Drug poduk v kmetijstvu.

(Dalje.)

Kar zadeva kmetijsko šolo samo, ozirati se je pri njeni osnovi na potrebe, katerim ima vstrezati.

Ni dvomiti, da poduk o kmetijstvu pade naravnost v rodovitna tla in neposredno rodi sad, ako se podučujejo kmetovalci sami, tedaj v prvi vrsti sinovi boljših kmetovalcev, kateri so namenjeni svoj čas prevzeti in osobno obdelavati zemljišča očetova.

Ako taki mladenči obišejo kmetijsko šolo in se z besedo in poskušnjami naučé umnega gospodarstva, postanejo potem hoté nehoté izglednejši gospodarji vsi okolici za poduk, to se vé da po razmeri lastne razumnosti in marljivosti.

Ena pomanjkljivost pa se pri takih učencih prikazuje redno in sicer v tem, da je zmiraj velika težava takih učencev zadostno število pripraviti, da obiskujejo kmetijsko šolo. To kažejo nam dežele, v katerih so kmetije še veče, nerazkosane, tedaj kmetje bogatejši, na pr. na Koroškem, Štajarskem, Avstrijskem itd.

Pri nas, kjer so vsled velikoletne prostosti razkosavanja zemljišč navadna kmetijska posestva postala poprek zelo mala, tedaj kmetje poprek v resnici revni, ne smemo pričakovati, da bi se pri nas našlo zelo veliko število posestnikov, kateri bi hoteli svoje sinove po dovršeni ljudski šoli, ko so uže pri moči toliko, da se morejo doma vaditi pri kmetijskih delih in starišem izdatno pomagati, pošiljati še za par let v kmetijsko šolo.

To bo toliko težje, ker z 20. letom nastopi splošna vojaška dolžnost, katera sinove zopet kmetijstvu odtegne za tri leta in več.

Pri takih okoliščinah zdi se nam, da se bode treba pri osnovi naše kmetijske šole v prvi vrsti ozirati na posredni poduk, to je, na izobraževanje onih oseb, katere imajo po svojem poklicu priliko in tudi veljavo, med kmetovalci širiti z besedo in izgledom umno kmetovanje; take osebe pa so naši duhovniki in poleg njih naši ljudski učitelji.

Največi sad deželne kmetijske šole obeta se tedaj v tem, da bode naša duhovščina in pa naše učiteljstvo v kmetijstvu podučevano, da bode potem moglo samo neprenehoma z besedo in izgledom širiti pri vsaki priliki vsak v svojem krogu umno gospodarstvo. Ako se pa pri posebnih okoliščinah v posamezne kraje še pošlje v kmetijstvu popolnem izučen pa tudi skušen strokovnjak, ako se poleg tega še posebej in z drugimi sredstvi pospešujejo posebne stroke kmetijstva, izrekoma vino-, sadje- in živinoreja, tedaj smemo pričakovati od takega prizadevanja tudi obilega sadu.

Ako si mislimo našo prihodnjo kmetijsko šolo, da bode imela služiti ravno navedenim namenom, tedaj ne bo mogoče osnovati jo drugod, kakor v središču dežele, v Ljubljani, kamor imajo pred vsem vsi naši deželani enako daleč, kjer je najlože preskrbeti vseh učnih pripomočkov in kjer imamo ravno one zavode: v prvi vrsti semenišče in učiteljsko pripravnico (pa tudi gimnazijo in realko), iz katerih zavodov smemo pričakovati največi del učencev prihodnje naše šole.

Omenili smo uže, da se nam zdi potrebno gledé na naše skušnje to šolo snovati v zmernih mejah gledé potrebsčin, pa tako, da se lahko širijo po potrebah.

(Dalje prihodnjič.)

Slovenska Matica.

Posvetovanje književnega in gospodarskega odseka Matice Slovenske

19. dan januarja 1884.

Navzoči so gg. odborniki: Grasselli, Marn, Levec, Jarc, Klun, Kržič, Pleteršnik, Praprotnik, Robič, Senekovič, Šuklje, Tomšič, Vilhar, Wiesthaler.

Gospod predsednik naznani, da je sklical odbor v posvèt zaradi posebnih nasvetov o premembni matičnih pravil in opravnega reda g. prof. Raiča in pa zaradi pisma gosp. Sveteca, kateri predlaga, naj bi se izredni zbor sklical pozneje, na pr. meseca maja.

Gosp. prof. Levec priporoča, naj se ustreže želji g. Sveteca, ker sklepi tega izrednega zbora itak ne bodo upljivali na letošnje leto.

Ker je bilo v zadnjem občnem zboru govorjenje, da naj se skliče zbor takrat, ko bode zborovala kmetijska družba, zato meni g. Wiesthaler, bi ne bilo prav, ako bi se ne oziraje se na to zbor pozneje sklical. Tudi prof. Senekovič je te misli, naj bi se, če uže v tekočem mesecu ni več mogoče, vsaj februarja sklical.